

**BÁO CÁO ĐÁNH GIÁ HIỆN TRẠNG PHẢN ẢNH
THÔNG TIN MÔI TRƯỜNG TRÊN BÁO THANH
NIÊN, ĐẦU TƯ VÀ LAO ĐỘNG NĂM 2010**

BÁO CÁO TÓM TẮT

1. MỤC TIÊU NGHIÊN CỨU

- Xác định hiện trạng và các xu hướng phản ánh thông tin môi trường của ba tờ báo uy tín quốc gia: Báo Thanh Niên, Báo Lao Động và Báo Đầu Tư năm 2011.
- Đề xuất các nội dung khóa tập huấn nhằm tăng cường vai trò của báo chí trong quá trình nâng cao nhận cộng đồng về các vấn đề môi trường.

2. PHƯƠNG PHÁP VÀ PHẠM VI NGHIÊN CỨU

Nghiên cứu sử dụng kết hợp phương pháp phân tích các bài viết môi trường và phương pháp phỏng vấn sâu với đại diện lãnh đạo, phóng viên của ba tòa soạn.

Tổng số 988 bài viết về môi trường từ 886 số báo của ba tòa soạn phát hành từ 01/01/2010 đến 31/12/2010 đã được phân tích:

Tên báo	Loại báo	Số báo phát hành	Bài viết môi trường	Số lượng phát hành
Tờ Thanh Niên	Báo ngày	365	343	400.000
Tờ Lao Động	Báo ngày	365	549	Báo ngày: 80.000 Báo tuần: 50.000
Tờ Đầu Tư	Báo tuần	156	96	40.000

Lý do lựa chọn nghiên cứu trên ba tờ báo:

- Tờ báo uy tín quốc gia;
- Phát hành với số lượng lớn và phong phú về đối tượng độc giả;
- Được xem là những tòa soạn tiên phong trong hoạt động thông tin về các vấn đề môi trường.

Một biên tập viên và một phóng viên thuộc tòa soạn Báo Đầu Tư, một phóng viên thuộc tòa soạn Báo Thanh Niên và hai phóng viên thuộc tòa soạn Báo Lao Động được phỏng vấn.

Bên cạnh đó, một nghiên cứu phân tích thông tin môi trường của Báo Vietnam News cũng được tiến hành song song. Kết quả nghiên cứu dựa trên 146 bài viết môi trường được phân tích từ các số báo phát hành từ tháng 1 - tháng 7/2010.

3. CÁC KẾT QUẢ

3.1. Phản ánh về môi trường

- Môi trường được xem là một chủ đề chính thu hút sự quan tâm của độc giả.
- Cả ba tờ báo đều chưa có chuyên trang môi trường.
- Các tin bài môi trường không đăng ở một trang cố định mà mỗi số báo, tin bài môi trường đăng rải rác ở các trang khác nhau nên độc giả không thể tìm kiếm thông tin môi trường theo chuyên trang.

3.2. Vai trò của phóng viên và Ban Biên tập

Các báo có phóng viên chuyên trách về môi trường thì lượng tin bài nhiều hơn và phạm vi đưa tin rộng hơn.

Ở các tòa soạn, Ban Biên tập đóng vai trò quyết định trong việc định hướng thông tin và những thông điệp chuyển tải. Do đó, để cải thiện chất lượng thông tin môi trường cần tăng cường năng lực cho Ban Biên tập.

3.3. Phạm vi phản ánh

Sự phân bố của phóng viên ảnh hưởng đến phạm vi phản ánh thông tin. Với mạng lưới phóng viên thường trú từ Bắc vào Nam, xu hướng phản ánh thông tin môi trường của Tờ Thanh Niên và Tờ Lao Động tương đối rộng, phủ kín các khu vực. Ngược lại, kết quả phân tích các bài viết tiếng Anh của Tờ Vietnam News cho thấy thông tin chủ yếu được phản ánh ở khu vực phía Nam với tỷ lệ 71% các bài viết tập trung ở khu vực này.

3.4. Nội dung và hình thức thể hiện

Đa phần thông tin môi trường được đưa theo thể loại tin/bài báo và mới dừng lại ở mức độ phản ánh, nêu vấn đề. Các thể loại khác có hàm lượng thông tin sâu, bình luận hoặc ký sự về các xu hướng và bối cảnh chung còn rất ít (Biểu đồ 1).

Các tờ báo có xu hướng tập trung vào những sự việc, vấn đề cụ thể. Rộng hơn là các chủ trương, chính sách, qui định của nhà nước về môi trường và hoạt động quản lý chưa được đề cập nhiều. Các phóng viên chủ yếu quan tâm phát hiện vấn đề và rất ít phóng viên nỗ lực trong việc dự đoán vấn đề, tạo ra mối liên hệ với xu hướng phát triển kinh tế - xã hội và các điều kiện môi trường.

3.5. Các chủ đề môi trường

Số lượng tin bài về chủ đề ô nhiễm đô thị và công nghiệp xuất hiện nhiều hơn chủ đề rừng, bảo tồn đa dạng sinh học và các vấn đề sinh thái khác, đặc biệt đối với Tờ Đầu Tư (Biểu đồ 2). Điều này có thể phản ánh mối quan tâm chủ yếu của cộng đồng đối với kinh tế và các tác động với sức khỏe của con người. Các kết quả phân tích từ Vietnam News cho thấy biểu đồ tương tự.

3.6. Nguồn thông tin

Nói chung, các phóng viên phản ánh tin tức dựa trên thông tin mà các cơ quan Chính phủ cung cấp. Xu hướng này đặc biệt phổ biến với Tờ Đầu Tư (73%) và Tờ Lao Động (67%) (Biểu đồ 3). Ngoài nguồn thông tin từ Chính phủ, các nguồn thông tin khác ít được tham khảo và sử dụng (ví dụ: các Tổ chức phi Chính phủ).

4. ĐIỂM MẠNH VÀ ĐIỂM YẾU

4.1. Điểm mạnh

- Tờ Thanh Niên và Đầu Tư đã xác định môi trường là một trong những lĩnh vực thu hút sự quan tâm của công chúng và sẽ tạo xu thế thành dòng thời sự chủ lưu.
- Ba tờ báo có phóng viên chuyên trách về môi trường. Báo Đầu Tư và Báo Lao Động có định hướng đào tạo phóng viên viết về môi trường thông qua việc tham gia hội thảo và tập huấn về môi trường.
- Ba tờ báo có chính sách ưu tiên, cơ chế thưởng phạt và nhuận bút nhằm khuyến khích phóng viên phát hiện vấn đề, viết bài và đi thực tế phản ánh vấn đề môi trường. Báo Thanh Niên có kinh phí dành riêng cho tuyên truyền và bảo vệ môi trường.
- Ba tờ báo có cơ chế tiếp nhận phản hồi và phản ánh diễn biến tiếp theo của vấn đề môi trường được đăng trên báo thông qua trang thư bạn đọc.
- Các phóng viên có thể tiếp cận được thông tin môi trường thông qua các cuộc họp báo và đầu mối/cộng tác viên, email thông báo lịch làm việc của Tổng cục Môi trường/Bộ Tài nguyên và Môi trường.

4.2. Điểm yếu

- Ba tờ báo không có chuyên trang về môi trường.
- Số lượng tin bài về hiện trường còn chưa nhiều, phần lớn thông tin được tham khảo từ Chính phủ.
- Kỹ năng sử dụng ngoại ngữ của phóng viên chuyên trách môi trường ảnh hưởng tới việc tiếp cận các nguồn thông tin quốc tế phục vụ cho mục đích đối chiếu, tham khảo.
- Việc tiếp cận với nguồn thông tin toàn diện về môi trường còn nhiều hạn chế trong bối cảnh có sự giao thoa về trách nhiệm quản lý môi trường của các Bộ, Ngành, Địa phương.
- Hạn chế trong phạm vi phản ánh các vấn đề môi trường, đặc biệt là vấn đề biển và đa dạng sinh học bởi sự quan tâm của cộng đồng tương đối thấp.
- Khả năng bán được ấn phẩm, thu được lợi nhuận và quảng cáo trên các ấn phẩm chuyên đề ảnh hưởng đến sự duy trì các tin bài về môi trường, cạnh tranh nội bộ với các loại chủ đề dễ viết và ăn khách ví dụ như tài chính ngân hàng.

5. KHUYẾN NGHỊ

5.1. Đối với cơ quan báo chí

- Thiết lập hệ thống cơ chế - động lực khuyến khích các phóng viên nghiên cứu và phát hiện các vấn đề môi trường (thay vì phụ thuộc vào nguồn thông tin từ Chính phủ).
- Xem xét hình thành chuyên trang về môi trường, khuyến khích phản ánh thông tin môi trường và nâng cao sự quan tâm của cộng đồng.
- Toà soạn báo tổ chức các khóa đào tạo ngắn hạn để các phóng viên và ban biên tập thảo luận và phát hiện những ý tưởng, phương pháp, số liệu và nguồn thông tin mới,...
- Dành nhiều thời gian hơn trong hoàn thiện nội dung và định dạng bài viết, nâng cao chất lượng tranh ảnh minh họa để câu chuyện phản ánh trở nên trực quan và sống động hơn.

5.2. Đối với Chính phủ

Cải tiến các thủ tục hành chính trong hoạt động thông tin cho báo chí, cụ thể:

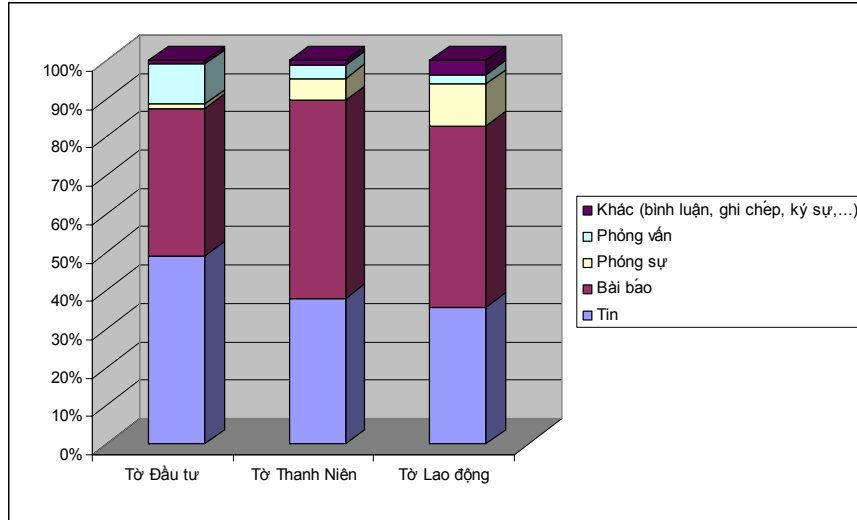
- Cung cấp thông tin cơ bản cho báo chí thông qua email hoặc trang tin điện tử, công bố danh sách và thông tin liên lạc của người chịu trách nhiệm cung cấp thông tin.
- Chủ động chia sẻ thông tin với phóng viên về các vấn đề môi trường mới phát sinh.
- Tổ chức họp báo khi có vấn đề chính trị nhạy cảm liên quan đến môi trường như tràn dầu, ô nhiễm công nghiệp quy mô lớn,...

Hợp tác với báo chí để tổ chức các khóa đào tạo ngắn cho phóng viên và Ban Biên tập để nâng cao năng lực phản ánh thông tin và xây dựng mối quan hệ giữa phóng viên và chuyên viên của Chính phủ.

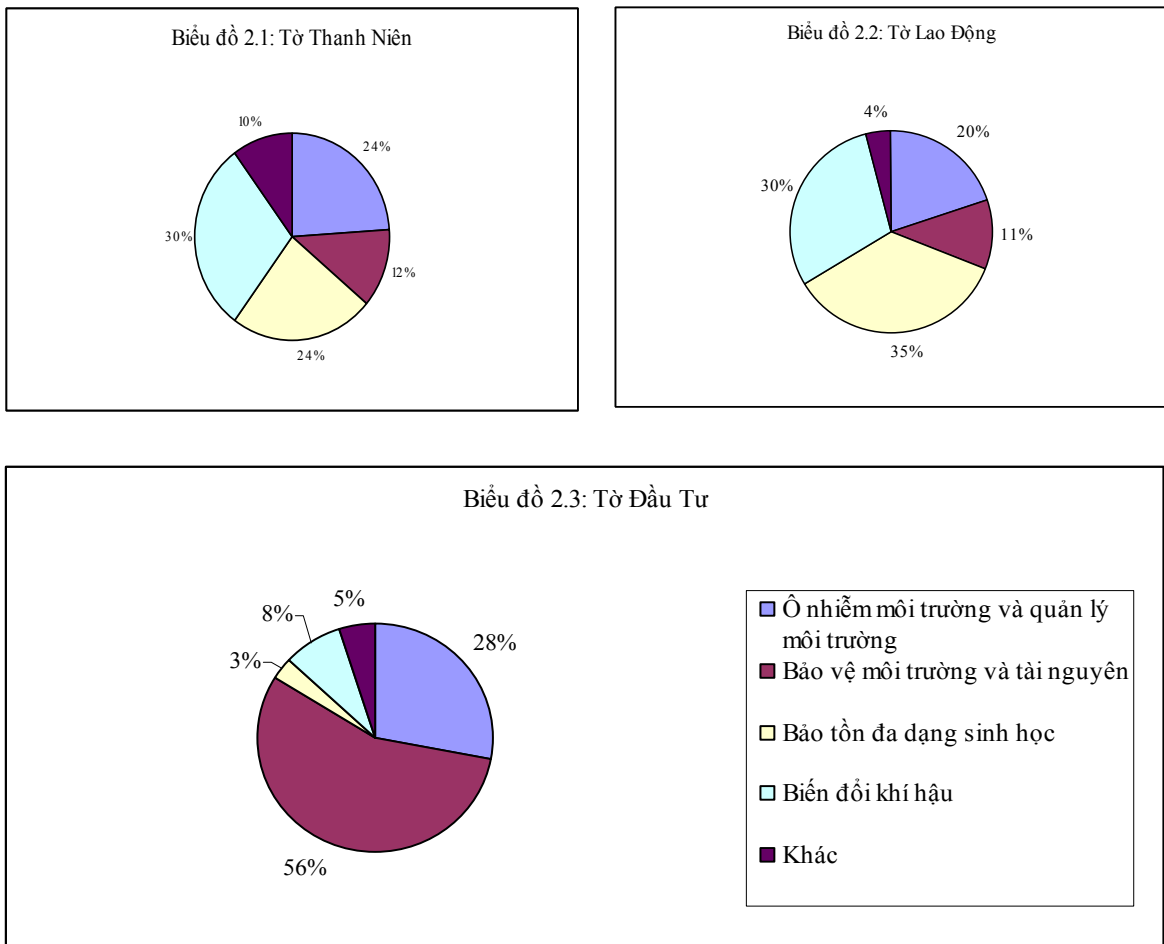
Khuyến khích tập trung phản ánh vấn đề suy giảm đa dạng sinh học - lĩnh vực được phản ánh tương đối ít. Khuyến khích các phóng viên làm nổi bật những hạn chế trong công tác quản lý nhà nước.

Khuyến khích hoàn thiện Mạng lưới Nhà báo Môi trường hiện có và phát triển mối quan hệ liên kết giữa các nhà báo, các nhà khoa học, nhà quản lý,...

Biểu đồ 1: Thể loại tin bài môi trường

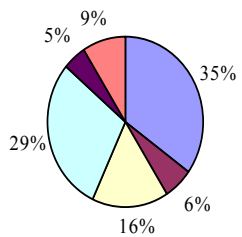

Biểu đồ 2: Các lĩnh vực môi trường được phản ánh

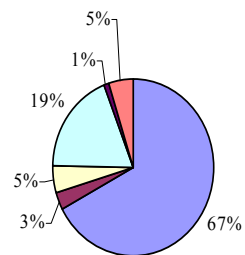

Biểu đồ 3: Nguồn thông tin

Biểu đồ 3.1: Trẻ Thanh Niên

Biểu đồ 3.2: Trẻ Lao Động

Biểu đồ 3.3: Trẻ Đầu Tư

